

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด ศึกษากรณีข้าราชการ สาย ข และ ค ในกลุ่มสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์” ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายใน จากผลการศึกษาประเด็นสำหรับการอภิปรายผลที่สำคัญและน่าสนใจ มีดังนี้

ข้อมูลทั่วไป

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 48-51 ปี สมรสแล้ว จบการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี รัับราชการอยู่ในระดับปฏิบัติงาน โดยมีรายได้ระดับ 20,001-30,000 บาท และมีอายุราชการ ตั้งแต่ 25-30 ปี

ปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก

ผู้ศึกษาทำการศึกษา ปัจจัยการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุ ก่อนกำหนด ศึกษากรณี ข้าราชการ สาย ข และ ค ในกลุ่มสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใน 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน และปัจจัยส่วนตัว ตามลำดับ เมื่อพิจารณาผลการศึกษารายด้าน สรุปได้ดังนี้

ปัจจัยส่วนตัว

จากผลการศึกษา พบว่าปัจจัยส่วนตัวต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุ ก่อนกำหนดในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าปัจจัยส่วนตัวมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 (S.D.=0.764) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าปัจจัยส่วนตัวในเรื่องของการต้องการพักผ่อน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ =3.69, S.D.=1.337) และการมีกิจการที่ต้องดำเนินการเอง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}$ =2.41, S.D.=1.216) เมื่อพิจารณาผลการศึกษารายด้าน สรุปได้ดังนี้

ปัจจัยส่วนตัวในด้านปัญหาด้านสุขภาพและด้านครอบครัว จากการศึกษพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุดสำหรับการต้องการพักผ่อน และรองลงมาคือปัญหาด้านสุขภาพ, มีเงินออมเพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในครอบครัว ทำให้ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณก่อนกำหนดได้ง่ายขึ้น ความต้องการเงินเพื่อชำระหนี้, ต้องการเงินเพื่อการศึกษาของบุตร และ มีธุรกิจที่ต้องดำเนินการเอง ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าปัจจัยความต้องการพักผ่อนเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด อาจเป็นเพราะว่าเมื่อการทำงานมาเป็นระยะเวลายาวนานจนถึงจุดหนึ่งซึ่งใกล้เวลาเกษียณอายุราชการแล้ว และครอบครัวมีความเป็นอยู่แบบไม่เดือดร้อน ก็จะทำให้นึกถึงการพักผ่อน แต่ถ้าเมื่อใดที่สภาพครอบครัวยังมีไม่สมบูรณ์ก็จะทำให้หยุดการทำงานไม่ได้ จึงทำให้สอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ พบว่า ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เช่น ปัจจัยสี่ (อาหาร, เครื่องนุ่งห่ม, ที่อยู่อาศัย, และยารักษาโรค) บุคคลใดที่ยังอยู่ในสภาวะการณ ขาดแคลนปัจจัยสี่ ก็จะมีความต้องการมากกว่าสิ่งอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนันต์ชัย โกศยานนท์ (2543, น. 62)

ปัจจัยภายใน

จากผลการศึกษา พบว่าปัจจัยภายในต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าปัจจัยภายในมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 (S.D.=0.764)

ซึ่งเป็นระดับเดียวกับปัจจัยส่วนตัวในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าปัจจัยภายในต่อการตัดสินใจในเรื่องการยกเว้นภาษีเงินก่อนที่ได้รับมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.57$, S.D.=1.251) และพบว่ากลุ่มตัวอย่างพอใจและเห็นด้วยกับเงินตอบแทนที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.13$, S.D.=1.068) เมื่อพิจารณาผลการศึกษาทางด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านการยกเว้นภาษีเงินก่อนที่ได้รับ จากการศึกษพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างรู้สึกพึงพอใจกับช้อยยกเว้นที่จะไม่เก็บภาษีที่ได้รับจากเงินก้อน เนื่องจากเห็นว่าการที่ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับสิทธิประโยชน์เช่นนี้แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลไม่มีเงื่อนไขในการให้เงินตอบแทน โดยผู้เข้าร่วมโครงการจะได้ประโยชน์จากเงินก้อนที่ได้รับเต็มจำนวน สำหรับผู้เข้าร่วมโครงการที่เห็นด้วยกับสิทธิประโยชน์อื่น เช่น การรับบำเหน็จ บำนาญ นั้น แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจกับสิทธิประโยชน์อื่น เพราะการเกษียณอายุปกติก็จะได้

บำเหน็จหรือบำนาญ ตามความประสงค์ของผู้เกษียณอยู่แล้ว นั้นแสดงให้เห็นว่าแม้ว่าจะเข้าโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดผู้เข้าร่วมโครงการก็ยังมีสิทธิในการได้รับบำเหน็จหรือบำนาญได้

ในเรื่องของการยกเว้นชดใช้ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยกับเรื่องนี้ถ้าเปรียบเทียบกับปัจจัยอื่น ๆ ถือว่าอยู่ในลำดับถัดมาเป็นที่สาม รองมาจากปัจจัยการยกเว้นภาษีเงินก่อนที่ได้รับ และปัจจัยสิทธิประโยชน์อื่น ๆ แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับเรื่องของการยกเว้นการชดใช้ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เช่นกัน จะเห็นว่าการยกเว้นการชดใช้หรือการไม่เก็บภาษีเพิ่ม จะเป็นสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญ และคิดว่าเป็นปัจจัยที่น่าสนใจสำหรับการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด กับปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับเงินตอบแทนก็คงเป็นลักษณะของความพึงพอใจในเรื่องของเงินตอบแทนทุก ๆ ด้าน โดยรวมเกี่ยวกับข้อเสนอในเรื่องของเงินตอบแทน สำหรับการเสนอขอรับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ กลุ่มตัวอย่างไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้มากนัก จะเห็นได้ว่าเป็นอันดับเกือบจะสุดท้าย เป็นไปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างพอใจกับสถานะความเป็นข้าราชการของตนเองแล้วก็ว่าได้ ในเรื่องของความพอใจและเห็นด้วยกับเงินตอบแทนที่ได้รับ จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวในระดับท้ายซึ่งอาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างมีความพอใจและเห็นด้วยน้อยที่สุดมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งมีผลมาจากการมีความพึงพอใจในสถานภาพปัจจุบันของตนเอง และไม่มีความต้องการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดก็เป็นได้

ปัจจัยภายนอก

จากผลการศึกษาด้านปัจจัยภายนอกต่อการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด พบว่าในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าปัจจัยภายนอกมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.77 (S.D.=0.697) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านโยบายขององค์กรและการบริหาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.11$, S.D.=0.865) และความยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=2.48$, S.D.=0.759)

ด้านนโยบายขององค์กรและการบริหาร จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยในระดับปานกลางกับทุก ๆ ปัจจัย สำหรับปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยมากที่สุดคือผู้บังคับบัญชาควรมีเทคนิคการสร้างกำลังใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเน้นมนุษยสัมพันธ์ (Human relational model) ที่มีฐานความเชื่อว่าคุณสมบัติโดยทั่วไปอยากให้เป็นคนมีประโยชน์ มีความสำคัญ ประารถนาให้เป็นที่ยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ความต้องการของมนุษย์ดังกล่าวมีความสำคัญมากกว่าเงินที่

ใช้ในการจูงใจให้เขาทำงาน มีลักษณะของบุคคลมุ่งสัมพันธ์ ปัจจัยด้านนโยบายขององค์กรและการบริหารมีความสำคัญต่อการตัดสินใจ กฎ ระเบียบ ขององค์กรจำกัดความเป็นอิสระในการทำงาน ซึ่งตรงกับผลการศึกษาของ ธนันต์ชัย โกศัยกานนท์ (2543, น. 78)

ด้านความสำเร็จในงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ดังนี้ ปัจจัยงานที่รับผิดชอบมีความยุ่งยาก ซับซ้อน, ปริมาณงานที่รับผิดชอบมีมากเกินไป, งานเร่งด่วน ต้องทำให้เสร็จ และการไม่ได้รับโอกาสในการฝึกอบรมพัฒนา สำหรับความเห็นของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องของการไม่รับโอกาสในการศึกษาต่อหรือดูงาน เห็นด้วยในระดับน้อย ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าด้านความสำเร็จในงานมีส่วนในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าการทำงานที่ไม่ประสบความสำเร็จ งานที่ทำมีความยุ่งยากซับซ้อน งานที่อยู่ในความรับผิดชอบมีมากเกินไป เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุของการเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกว่าการเหล่านี้เป็นปัญหาที่บั่นทอนสถานภาพของตนเอง การที่องค์กรต้องแปรสภาพจากระบบราชการไปสู่การออกนอกระบบราชการ และจะต้องมีการประเมินผลการทำงานเพื่อเข้าสู่ระบบใหม่ อาจทำให้ปัญหาความสำเร็จในงานมีส่วนทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเข้าร่วมโครงการก็เป็นได้

ด้านความมั่นคงในงาน จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยกับอาชีพของตนเองอยู่ในระดับมาก และเห็นด้วยระดับปานกลางในเรื่องโอกาสความก้าวหน้า, การเลื่อนขั้นไม่เป็นธรรม ไปรุ่งใส และเงินเดือนน้อยกว่าผลงานที่ทำ จากผลการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างรู้สึกพึงพอใจกับสถานภาพของตนเอง การรับราชการถือว่ามีความมั่นคงสูง ถ้าไม่มีความผิดอย่างร้ายแรง การลงโทษก็จะมีโทษถึงไล่ออกจึงเป็นเหตุผลสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ต้องการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด เพราะถึงอย่างไรก็ยังคงอยู่ในระบบราชการต่อไปจนถึงวาระการเกษียณที่แท้จริง

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชาในระดับมาก และความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาในระดับปานกลาง สำหรับการไม่มีความสุขจากสภาพแวดล้อมการทำงานและการขัดแย้งกับผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยลดหลั่นกันไป จะเห็นได้ว่าการไม่มีความสุขจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg กล่าวว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงาน มักเป็นสาเหตุของ

ความไม่พอใจในการทำงาน ดังนั้นจึงควรจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะสม เพื่อช่วย
ขจัดความไม่พอใจในการทำงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิต ตั้งพิบูลย์วัฒนะ (2548, น. 61)

ด้านลักษณะงานท้าทาย จากการศึกษาคพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าเป็น
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า
กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยในระดับปานกลางในเรื่องของงานซ้ำซาก จำเจ และค่อนข้างน่าเบื่อ
หน่าย และเรื่องงานที่ไม่ท้าทายความสามารถ สำหรับเรื่องความรู้สึกที่ว่างงานที่รับผิดชอบอยู่ไม่มี
คุณค่า และงานที่ทำยากเกินความสามารถ อยู่ในระดับน้อย ผลการศึกษาปัจจัยด้านลักษณะงาน
ท้าทายดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าลักษณะงานที่ท้าทายไม่ใช่ปัญหาสำหรับการตัดสินใจเข้าร่วม
โครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด อาจเนื่องจากการที่ได้ทำงานที่ทำหายความสามารถ เป็นการฝึกฝน
ฝีมือการทำงาน ให้ทำงานได้ดีขึ้น จากการมีประสบการณ์โดยตรง ดังนั้นปัจจัยนี้จึงไม่ใช่ปัจจัย
สำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด

ด้านความยอมรับนับถือ จากการศึกษาคพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัย
ที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า
กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยในระดับปานกลางในเรื่องของการที่ผู้บังคับบัญชาเลือกปฏิบัติ และ
ผู้บังคับบัญชาไม่เห็นคุณค่าของงาน สำหรับการที่ผู้บังคับบัญชาไม่ยอมรับฝีมือการทำงาน
กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับน้อย และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยใน
ระดับน้อย เช่นกัน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์
กับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งชี้ให้เห็นได้ว่าความพอใจด้านความสัมพันธ์ในที่ทำงานทั้งกับเพื่อนร่วมงาน
ผู้บังคับบัญชา อาจมาจากการได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนร่วมงาน การที่บุคคลมีมนุษยสัมพันธ์
ที่ดีอยู่ในองค์กรเป็นที่ยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา จะก่อให้เกิดความพึงพอใจในองค์กร
ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภสุตา ตั้งอดุลย์รัตน์ (2542, น. 50)

ข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

จากการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด ศึกษา
กรณีข้าราชการ สาย ข และ ค ในกลุ่มสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์” พบว่าปัจจัยส่วนตัว
ปัจจัยภายในโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด และปัจจัยภายนอกโครงการเกษียณอายุก่อน
กำหนด มีระดับเท่า ๆ กัน คือระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาปัจจัยส่วนตัวรายด้านแล้วกลุ่มตัวอย่าง
ให้ความสำคัญกับการต้องการพักผ่อนเป็นอันดับแรก ของการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุ
ก่อนกำหนด ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นเรื่องของทักษะต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุ

ก่อนกำหนด และจากผลการวิจัยสรุปตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐบาล ในการที่จะลดกำลังคนภาครัฐ เพื่อให้กำลังคนภาครัฐมีขนาดและคุณภาพที่เหมาะสมสอดคล้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลภาครัฐแนวใหม่ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างเองก็มีทัศนคติความต้องการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดเช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดจากปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ต่อความต้องการพักผ่อน หลังจากการทำงานมาเป็นระยะเวลายาวนาน และปัจจัยอีกประการหนึ่ง คือปัญหาด้านสุขภาพ ซึ่งปัจจัยทั้งสองประการจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานอย่างเด่นชัด ถ้าผู้เข้าร่วมโครงการถูกผลักดันด้วยปัจจัยทั้งสองนี้ ย่อมทำให้คุณภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการโดยรวมสูงขึ้นได้ ผู้ศึกษาขอเสนอแนะ ดังนี้

1. รัฐบาลควรดำเนินโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดต่อไป ไม่ควรจำกัดเวลาเฉพาะปีงบประมาณ 2552-2556
2. รัฐบาลควรเพิ่มจำนวนเงินตอบแทนจากเดิม 8-15 เท่าของเงินเดือน ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องตามสภาวะเศรษฐกิจในช่วงนั้น ๆ
3. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ควรพิจารณาผู้ต้องการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุที่ ต้องการพักผ่อน เพราะผู้มีความพร้อมและต้องการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด อาจขาดแรงจูงใจในการทำงาน ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน
4. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ควรจัดให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างบุคลากรในสังกัด เพื่อกระชับความสัมพันธ์อันดี เช่น การแข่งกีฬาระหว่างหน่วยงาน เพื่อเป็นการสร้างความรู้สึกร่วมกันต่อคนในองค์กร และยังเป็นการส่งเสริมสุขภาพ ทำให้บุคลากรมีสุขภาพดี ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
5. หน่วยงานต้นสังกัด ชี้แจงให้บุคลากรที่มีปัญหาด้านสุขภาพทราบถึงนโยบายของหน่วยงานในการพิจารณาผู้มีปัญหาด้านสุขภาพให้เข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดเป็นอันดับแรก โดยขอให้ผู้ที่มีปัญหาสุขภาพดังกล่าวเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด

ข้อจำกัดของการศึกษา

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาจากทุกคนที่เป็นข้าราชการ และเข้าหลักเกณฑ์ฯ ไม่ได้ศึกษาจากทุกคนที่เข้าร่วมโครงการฯ ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นเพียงแต่ทัศนะต่อการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด
2. การศึกษาไม่ได้เปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องความคิดเห็นของการเข้าร่วมโครงการ หรือจากความคิดเห็นที่ต่างกันระหว่างเพศหญิงและเพศชาย หรือบุคคลที่มีอายุราชการครบ 25 ปี หรือมีอายุรับราชการเกิน 25 ปี ขึ้นไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่องภายหลังการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดสำหรับข้าราชการที่เข้าร่วมโครงการไปแล้ว ว่ามีสภาพความเป็นอยู่อย่างไร มีความพึงพอใจหรือไม่
2. ควรมีการศึกษาเรื่อง ปัจจัยการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดของข้าราชการสาย ก (สายวิชาการ) เนื่องจากข้าราชการสาย ก เป็นบุคลากรที่สำคัญอย่างยิ่งต่อวงการศึกษาในการผลิตบัณฑิตเพื่อเป็นกำลังของชาติในการพัฒนาประเทศ
3. ควรมีการศึกษาเรื่อง การออกนอกระบบของมหาวิทยาลัยไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐว่ามีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดหรือไม่ อย่างไร